

Freytag Béla alezredes:

GONDOLATOK AZ ÚJ KATONAI DOKTRÍNÁRÓL^{*}

Hazánkban is, akár Kelet-Európa többi rendszert váltó országában, a tovább romló gazdasági helyzet, egzisztenciális bizonytalanság miatt veszélyhelyzetben érzik magukat az emberek és keresik a kiutat. Ezzel is magyarázható, hogy egyre többször szerepel napirenden a Magyar Köztársaság új katonai doktrínája, jelenleg meghonosodó kifejezéssel élve a "biztonságpolitika".

Az új katonai doktrína nem átdolgozása, kiegészítése az eddiginek, hanem egy teljesen új elmélet. Nincs megfogalmazva teljes részletességgel, mindössze a fő irányvonalakat, az alapvető elképzeléseket, kiindulási pontokat fektették le.

Az eddigi elképzelés - és ez feltehetően találkozik a jelenlegi kormány politikai irányvonalával - konkrét ellenségkép nélküli, nemzeti erővel vívott hadművelet a Magyar Köztársaság szuverenitását, területi integritását veszélyeztető támadó erőkkel szemben.

A Magyar Köztársaság biztonságpolitikájának alapvető célja:

- aktív részvétel Európa békéjének biztosításában, a háború, elsősorban a nukleáris világháború elhárításában;
- a védelem biztosítása hazánk függetlenségének, nemzeti önállóságának megőrzése;
- elhárítása minden külső beavatkozásnak és agresszióknak, ami az ország területi integritása ellen irányul.

^{*} doktrína: tudományos elmélet, elv, rendszer

Az alapvető célok mindegyikében kiemelkedő szerepet kap a védelmi jelleg, amely saját erőkre támaszkodó tevékenység, mindenféle külső megerősítés nélkül.

Önkéntelenül adódik a kérdés: Megtudnánk-e védeni az országot egy esetleges támadástól? Anélkül, hogy különösebb összehasonlító elemzést bemutatnánk, azt hiszem, mindenki számára világos az a lényeges katonai túlerő (mennyiségi - minőségi), amellyel a környező országok rendelkeznek, az egyre csökkenő létszámú Magyar Honvédséggel szemben. (Egyetlen egyértelműen védelemre berendezkedett nyugati szomszédunkat kivéve.)

Ilyen haderővel olyan cél nem tűzhető ki, hogy az országot (önállóan!) meg tudjuk védeni. Reális célkitűzés lehet azonban, hogy az ország területére lépő ellenséggel "magas belépő díjat", illetve "tartózkodási díjat" fizettatunk. A védelmi hadműveletek csak a határainkig folytathatók, kihagyva azt az eddig alkalmazott, de hangosan kimondatlan elvet, hogy: a legjobb védelem a támadás.

Milyen koncepciók alakíthatók ki a hadseregről, a védelmi erőkről?

Az elképzelés alapja: egy viszonylag kis létszámú "profi" hadsereg, amelyet háborús konfliktus esetén kiegészít a tartalékos állomány. (Rövid kiképzési idővel /6-12 hónap/ folyamatosan rendelkezésre áll.)

A Magyar Honvédség alapvetően két haderőnemre épülne fel:

1. Szárazföldi erők
2. Légierő

Az egységes légvédelem - benne a légierővel - ebben a koncepcióban magába foglalja a repülőcsapatokat, valamint a légvédelmi tüzér és rakéta-csapatokat. A csapat- és honi légvédelem egy egységes rendszerré alakítható, melynek felépítését a Magyar Köztársaság ellen várható haditevékenység határozza meg.

E haditevékenység fő területei a teljesség igénye nélkül:

- felderítő tevékenységek 1-2 irányba koncentrálnak;
- a zsarolási célból ipari és egyéb centrumok birtokba vétele, vagy romboláshoz való előkészítése;

- páncélos erők felvonulása a fő hadszíntéren kialakuló helyzet függvényében;
- a szélsőséges fegyveres erők provokációja.

Ez utóbbit kétszeresen kiemelem, mivel jelenleg ezt tartom a leginkább elképzelhető veszélynek. Romániában, Csehszlovákiában, Szovjetunióban és Jugoszláviában, szinte mindenütt a határainkon túl a nemzetiségi problémák újraéledtek, különböző szélsőséges csoportok jöttek létre. (Ami alól, még ha nem is ilyen mértékben, de hazánk sem kivétel.)

Ilyen helyzet alakult ki az elmúlt év decemberében - szerencsére következmények nélkül -, amikor a szekusok feltételezett menekülési útvonalát Magyarországon keresztül vezetett.

Jelenlegi helyzetünket figyelembe véve a továbblépés három úton képzelhető el:

1./ Taggerai maradunk a Varsói Szerződésnek;

Nagy a politikai, gazdasági kötődésünk a VSZ országaihoz.
Nehézfegyvereinket jelenleg egyértelműen innen szerezzük be.
Országunkat érő támadás esetén garantált a segítségnyújtás.

Lényeges viszont, hogy bentmaradásunk esetén is meg kell reformálni a Varsói Szerződést.

2./ Eltávolodunk a Varsói Szerződéstől;

Ez jelenthet kapcsolatfelvételt a NATO-val (belépés nélkül).

3./ Kilépünk a Varsói Szerződésből;

Ez az irányvonal a semlegességi státusz felé mutat.
Szomszédainkkal szerződésekkal garantálnánk a megfelelő viszonyt.

Napjaink történéseit figyelembe véve az "1" változat a legkevésbé valószínű. A három variáció lehet egy időrendi sorrendbe állított folyamat is, de az egyes pontokat út is lehet lépni. A legreálisabb folyamat: rövid ideig VSZ-tagság, majd folyamatos eltávolodás és végül kilépés a VSZ-ből.

Az edüig vázolt doktrinális elképzelés tökéletesen megfelel a mai Magyarország politikájának, viszont igen sok problémát okozhat a megvalósítása. A körkörös védelem kialakítása lényeges átcsoportosításokat igényel.

Eddig a Dunántúlra, "nyugati" irányba koncentráltuk a Magyar Honvédség (illetve a Magyar Néphadsereg) túlnyomó részét. A megfelelő körkörös védelem biztosítása érdekében új helyőrségeket, laktanyákat szükséges létrehozni. Ezt az elképzelést a maximálisan zészlőalj nagyságú diszlokáció szolgálná leginkább.

Igen nagy problémát jelent a honi légvédelem vadászirányító pontjainak jelenlegi rendszere, elhelyezése. Ma ezek 75 %-át a Dunántúlon, 25 %-át a Duna-Tisza közén építették ki, míg a Tiszántúlt ilyen szempontból teljesen figyelmen kívül hagyták. Pillanatnyilag tehát, a keleti, északkeleti irányból támadó ellenség elhárítására nem rendelkezünk megfelelő vadászirányítási lehetőséggel.

Mindezekon túl számtalan újabb probléma is felmerül, mint pl.:

- azonos típusok elleni légi harc;
- azonos, hasonló technikai eszközök, légvédelmi eszközök;
- hasonló csatornákon üzemelő rádióberendezések;
- zavaró berendezéseink a nyugati technika zavarására alkalmasak;
- ha betartjuk azt az elvet, hogy a Magyar Honvédség erői az országhatárt nem léphetik át, vajon hol lesznek a vadászrepülőink elfogási terepszakaszai?
- a rakétacsapatok (föld-föld) alkalmazása atom-fej nélkül feleslegessé válik (hagyományos töltet, találati pontosság);
- a VSZ-ből történő kilépésünk után tudunk-e a Szovjetuniótól fegyvereket vásárolni(?); amely fegyvervásárlás a közeljövőben feltehetően csak alkatrész utánpótlást jelentene.

Új felhasználási elvek jelentkeznek, egyesek alkalmazási területe kiemelt hangsúlyt kap. A vadászrepülőök bevetésénél általános feladatként jelentkezhet a légi felderítésbe és csapásmérésbe való bevonás.

Felderítő repülőök számára a "derítsd fel és semmisítsd meg" elv válik követelménnyé.

Igen nagy jelentősége van - lehetőségeink és biztonságpolitikánk jelenlegi koncepcióit figyelembe véve - a helikoptereknek, a csapatok mobilitásának, légi mozgékonyságának.

Addig, amíg az új elgondolásoknak megfelelő átcsoportosítások létrejönnek (ez szerény számítások szerint is minimum 8-10 év), elsődrendű feladat a szárazföldi erők gyors átcsoportosítási lehetőségének biztosítása a veszélyeztetett irányokba.

A harci és szállító helikopterek jelentőségüket később is megőrzik.

Jelenleg az új elvek megvalósításának legnagyobb akadálya a gazdaság anyagi teherbíró képessége: a PÉNZ.

Figyelembe véve lehetőségeinket, egy taktikai és egy stratégiai célt tűzhetünk magunk elé:

- 1./ Jelen pillanatban az új doktrína elveihez igazítani hadseregünket, annak fegyverzetét, felkészítését, alaposan átgondolva, hogy mindezek minimális anyagi ráfordítást igényeljenek.
- 2./ Távlatokban - az eddig felvázolt elvek alapján - kialakítani a Magyar Honvédséget, diszlokációját, fegyverzetét, kiképzési rendszerét és ezzel szavatolni a Magyar Köztársaság biztonságát.

Gondolatokat próbáltam közölni az új katonai doktrínával kapcsolatban. Kijelentéseim, megállapításaim bizonyosan megerősíthetők és cáfolhatóak is, de ez így természetes, hiszen pillanatnyilag az utat, a továbblépés lehetőségét keressük.

A problémák, megoldási lehetőségek közül csak példákat tudtam felsorolni, hiszen ezekben a kérdésekben a teljesség igénye lehetetlen lenne, mivel minden kérdés újabbat szül.

Kérdéseim még élő kérdések, de lehet, hogy holnap, egy hónap, egy év múlva megkapjuk a választ is. Addig azonban igen sok, felelősséggel gondolkodó szakember megfontolt munkájára van szükség.